

35

36

İKİ DUVAR ÇİNİSİ ÜZERİNDE İNCELEME

H. Cihat SOYHAN

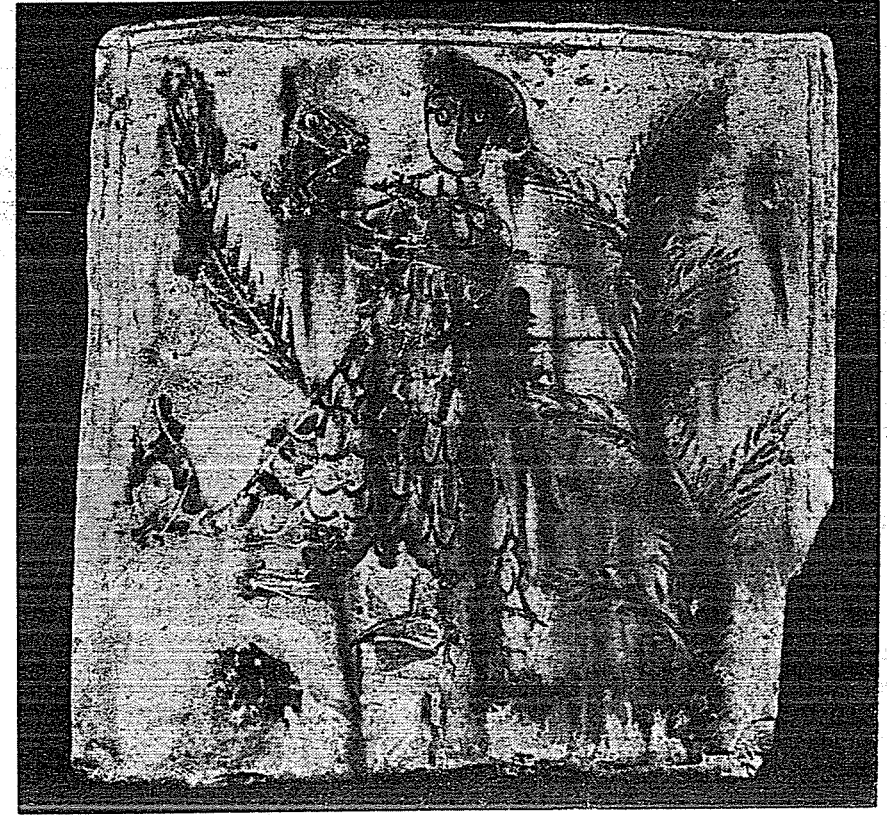
Antikacıdan Müsadere edilip İstanbul Arkeoloji Müzesine getirilen bu iki duvar çinisi 26 X 26 cm. ebatlı olup, kalınlıkları 3 cm. dir. Kırmızı hamurlu olan bu çiniler, sgraffito tekniğinde yapılmıştır.

Birinci çini insan figürlüdür (Desen: 1, Resim: 1, 2), tasvir edilen şahıs sağdan sola doğru yürür vaziyettedir. Çocukların yaptığı resimler gibi baş ve gövde cepheden, ayaklar ise yandan resmedilmiştir. İki kolunu sol tarafa doğru uzatmış olan bu figür elinde kadeh tutmaktadır. Üzerindeki elbise iri balık pulu desenlidir ve ayak bileklerine kadar çan şeklinde iner. Figürün iki yanında diken yapraklı bitkiler yer almaktadır. Sağ tarafındaki kıvrım dal halindedir, sol tarafındaki ise tek daldan ibaret olup, figürün etek kısmından çıkmıştır. Figürün solunda etek kısmının bitimi hizasında tek çizgili bir dal kıvrımı görülür. Figürün bastığı yer belirtilmiştir. Kazıma tekniğinde yapılan bu çini kahverengi konturludur. Bitki ve figürde yer yer yeşil ve kahverengi kullanılmıştır. Üzerindeki sır ise açık sarı şeffaf sırdır.

İkinci çini ise yanyana sıralanmış kuşlardan meydana gelmiştir (Desen: 2, Resim: 3). Bu kuşlar stilize papağanlardır. Her sırada beş papağan yer alır. Kuşlar yukarıdan aşağı doğru da beş sıradadır. Kuşlarda bir dengesizlik sezilir, kanatlar uçuş, ayaklar ise duruş vaziyetindedir. Birinci çini gibi bu çini de sgraffito tekniğinde yapılmıştır. Konturlar koyu kahverengidir, kuşların üzeri sarı ve yeşil renkle yer yer boyanmıştır. Sır olarak açık sarı şeffaf sır kullanılmıştır.

Elde kadeh tutmak hükümdarlık sembolüdür¹. Bu figür portre özelliği göstermediğinden böyle bir yorum yapamayız. Kazıma tekniği ile sadece basit motifler veya dalgalı hatlar yapılabilir². Figürün üzerindeki elbise zırha benzemektedir. Bu zırhın benzerini Ak-tamar kilisesinin güney-doğu köşesindeki Golyat figürünün üzerinde de görmekteyiz³. Bu çiniye teknik ve şekil bakımından çok benzeyen diğer bir örnek, Adıyaman-Eski Kâhta'da Kilisetepe'de yapılan kazılarda bulunmuştur⁴. Aynı teknik ve üslûpta yapılan bu çini parçası, bizim elimizdeki çiniyle mukayese edilirse ikisinde de karikatür havası sezilir. İkinci çinideki kuş figürlerinin Harîri'nin Makamat'ındaki⁵ papağana çok benzediğini görürüz.

Bu çinilerin geliş yerleri bilinmemektedir. Antikacının ifadesine göre Adana civarından geldiği söylenir. Şayet bu çinileri esas yapısında veya yıkıntıları arasında görseydik, kesin devri hakkında bilgimiz olurdu. Bu çiniler büyük bir ihtimalle Anadolu mensuplu olup, sgraffito tekniğinde yapılmış ender örneklerdendir.

Resim 1.

1. Ş. Yetkin, Anadolu'da Türk Çini Sanatının Gelişmesi, İstanbul 1972, s. 16.
2. O. Aslanapa, Anadolu'da Türk Çini ve Keramik Sanatı, İstanbul 1965, s. 39.
3. M.Ş. İpşiroğlu, Die Kirsche von Achtamar, Mainz 1963, s. 64-66, resim 24.
4. E. Lucius, Eine Seldschukische Schale Aus Eski Kahta, Sanat Tarihi Yıllığı, sayı III, İstanbul 1970, s. 125-134, Abb. 2.
5. A. Skira, La Peinture Arabe, Geneve 1962, s. 123, resim 122.

Resim 2.

Resim 3.

Desen 1.

Desen 2.